

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ పంచమస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ పంచమస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

కింపురుషే వర్షే భగవంతమాదిపురుషం లక్ష్మణాగ్రజం

సీతాభిరామం రామం తచ్చరణసన్నికర్షాభిరతః

పరమభాగవతో హనుమాన్ సహ కింపురుషైరవిరత -

భక్తిరుపాస్తే ॥ 1 ॥

ఆర్షి షేణేన సహ గంధర్వైరనుగీయమానాం

పరమకల్యాణీం భర్తృభగవత్కథాం సముపశృణోతి

స్వయం చేదం గాయతి ॥ 2 ॥

ఓం నమో భగవతే ఉత్తమశ్లోకాయ నమ ఆర్యలక్షణ -

శీలవ్రతాయ నమ ఉపశిక్షితాత్మన ఉపాసితలోకాయ నమః

సాధువాదనికషణాయ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ

మహాపురుషాయ మహారాజాయ నమ ఇతి ॥ 3 ॥

యత్తద్విశుద్ధానుభవమాత్రమేకం

స్వతేజసా ధ్వస్తగుణవ్యవస్థం ।

ప్రత్యక్ ప్రశాంతం సుధియోపలంభనం

హ్యనామరూపం నిరహం ప్రపద్యే ॥ 4 ॥

మర్త్యావతారస్త్విహ మర్త్యశిక్షణం
 రక్షోవధాయైవ న కేవలం విభోః |
 కుతోఽన్యథా స్యాద్రమతః స్వ ఆత్మనః
 సీతాకృతాని వ్యసనానీశ్వరస్య || 5 ||

న వై స ఆత్మాఽఽత్మవతాం సుహృత్తమః
 సక్తస్తిలోక్యాం భగవాన్ వాసుదేవః |
 న స్త్రీకృతం కశ్మలమశ్నువీత
 న లక్ష్మణం చాపి విహతుమర్హతి || 6 ||

న జన్మ నూనం మహతో న సౌభగం
 న వాజ్ న బుద్ధిర్నాకృతిస్తోషహేతుః |
 తైర్యద్విసృష్టానపి నో వనౌకస -
 శ్చకార సఖ్యే బత లక్ష్మణాగ్రజః || 7 ||

సురోఽసురో వాప్యథ వానరో నరః
 సర్వాత్మనా యః సుకృతజ్ఞముత్తమం |
 భజేత రామం మనుజాకృతిం హరిం
 య ఉత్తరాననయత్కోసలాందివమితి || 8 ||

భారతేఽపి వర్షే భగవాన్నరనారాయణాఖ్య ఆకల్పాంత -
 ముపచితధర్మజ్ఞానవైరాగ్యైశ్వర్యోపశమోపరమాత్మోప -
 లంభనమనుగ్రహాయాత్మవతామనుకంపయా తపోఽవ్యక్త -
 గతిశ్చరతి || 9 ||

తం భగవాన్నారదో వర్ణాశ్రమవతీభిర్భారతీభిః ప్రజాభి -
 ర్భగవత్ప్రీక్తాభ్యాం సాంఖ్యయోగాభ్యాం భగవదనుభా -
 వోపవర్ణనం సావర్ణేరుపదేక్ష్యమాణః పరమభక్తి -
 భావేనోపసరతి ఇదం చాభిగృణాతి || 10 ||

ఓం నమో భగవతే ఉపశమశీలాయోపరతానాత్మ్యాయ
 నమోఽకించనవిత్తాయ ఋషిఋషభాయ నరనారాయణాయ
 పరమహంసపరమగురవే ఆత్మారామాధిపతయే
 నమో నమ ఇతి || 11 ||

గాయత్రి చేదం —

కర్తాస్య సర్గాదిషు యో న బధ్యతే
 న హన్యతే దేహగతోఽపి దైహికైః |
 ద్రష్టుర్న దృగ్యస్య గుణైర్విదూష్యతే
 తస్మై నమోఽసక్తవివిక్తసాక్షిణే || 12 ||

ఇదం హి యోగేశ్వర యోగనైపుణం
 హిరణ్యగర్భో భగవాంజగాద యత్ |
 యదంతకాలే త్వయి నిర్గుణే మనో
 భక్త్యా దధీతోజ్ఞితదుష్కలేవరః || 13 ||

యథైహికాముష్మికకామలంపటః
 సుతేషు దారేషు ధనేషు చింతయన్ |
 శంకేత విద్వాన్ కుకలేవరాత్యయాద్
 యస్తస్య యత్నః శ్రమ ఏవ కేవలం || 14 ||

తన్నః ప్రభో త్వం కుకలేవరార్పితాం
 త్వన్మాయయాహమ్మమతామధోక్షజ |
 భింద్యామ యేనాశు వయం సుదుర్భిదాం
 విధేహి యోగం త్వయి నః స్వభావమితి || 15 ||

భారతేఽప్యస్మిన్ వర్షే సరిచ్ఛైలాః సంతి బహవో
 మలయో మంగలప్రస్థో మైనాకస్త్రీకూట ఋషభః కూటకః
 కోల్లకః సహ్యో దేవగిరిరృష్యమూకః శ్రీశైలో

వేంకటో మహేంద్రో వారిధారో వింధ్యః శుక్తిమా -
 నృక్షగిరిః పారియాత్రో ద్రోణశ్చిత్రకూటో గోవర్ధనో
 రైవతకః కకుభో నీలో గోకాముఖ ఇంద్రకీలః
 కామగిరిరితి చాన్యే చ శతసహస్రశః శైలాస్తేషాం
 నితంబప్రభవా నదా నద్యశ్చ సంత్యసంఖ్యాతాః || 16 ||

ఏతాసామపో భారత్యః ప్రజా నామభిరేవ పునంతీనా -
 మాత్మనా చోపస్పృశంతి || 17 ||

చంద్రవసా తామ్రపర్ణీ అవటోదా కృతమాలా వైహాయసీ
 కావేరీ వేణీ పయస్వినీ శర్కరావర్తా తుంగభద్రా కృష్ణా
 వేణ్యా భీమరథీ గోదావరీ నిర్వింధ్యా పయోష్ణీ తాపీ
 రేవా సురసా నర్మదా చర్మణ్వతీ సింధురంధః శోణశ్చ
 నదౌ మహానదీ వేదస్మృతిరృషికుల్యా త్రిసామా
 కౌశికి మందాకినీ యమునా సరస్వతీ దృషద్వతీ
 గోమతీ సరయా రోధస్వతీ సప్తవతీ సుషోమా
 శతద్రూశ్చంద్రభాగా మరుద్వృధా వితస్తా అసిక్నీ
 విశ్వేతి మహానద్యః || 18 ||

అస్మిన్నేవ వర్షే పురుషైర్లబ్ధజన్మభిః శుక్లలోహిత -
 కృష్ణవర్ణేన స్వారభేన కర్మణా దివ్యమానుషనారక -
 గతయో బహ్వ్య ఆత్మన ఆనుపూర్వ్యేణ సర్వా హ్యేవ
 సర్వేషాం విధీయంతే యథా వర్ణవిధానమపవర్గశ్చాపి
 భవతి || 19 ||

యోఽసౌ భగవతి సర్వభూతాత్మన్యనాత్మ్యేఽనిరుక్తే -
 ఽనిలయనే పరమాత్మని వాసుదేవేఽనన్యనిమిత్త -
 భక్తియోగలక్షణో నానాగతినిమిత్తావిద్యాగ్రంథి -
 రంధనద్వారేణ యదా హి మహాపురుషపురుషప్రసంగః || 20 ||

ఏతదేవ హి దేవా గాయంతి —
 అహో అమీషాం కిమకారి శోభనం
 ప్రసన్న ఏషాం స్విదుత స్వయం హరిః |
 యైర్జన్మ లబ్ధం నృషు భారతాజిరే
 ముకుందసేవౌపయికం స్పృహ హి నః || 21 ||

కిం దుష్కరైర్నః క్రతుభిస్తపోవ్రతై -
 ర్థానాదిభిర్వా ద్యుజయేన ఫల్గునా |
 న యత్ర నారాయణపాదపంకజ -
 స్మృతిః ప్రముష్టాతిశయేంద్రియోత్సవాత్ || 22 ||

కల్పాయుషాం స్థానజయాత్పునర్భవాత్
 క్షణాయుషాం భారతభూజయో వరం |
 క్షణేన మర్త్యేన కృతం మనస్వినః
 సన్న్యస్య సంయాంత్యభయం పదం హరేః || 23 ||

న యత్ర వైకుంఠకథాసుధాపగా
 న సాధవో భాగవతాస్తదాశ్రయాః |
 న యత్ర యజ్ఞేశమఖా మహోత్సవాః
 సురేశలోకోఽపి న వై స సేవ్యతాం || 24 ||

ప్రాప్తా నృజాతిం త్విహ యే చ జంతవో
 జ్ఞానక్రియాద్రవ్యకలాపసంభృతాం |
 న వై యతేరన్నపునర్భవాయ తే
 భూయో వనౌకా ఇవ యాంతి బంధనం || 25 ||

యైః శ్రద్ధయా బర్హిషి భాగశో హవి -
 ర్నిరుప్తమిష్టం విధిమంత్రవస్తుతః |

ఏకః పృథజ్జామభిరాహుతో ముదా
గృహ్లాతి పూర్ణః స్వయమాశిషాం ప్రభుః || 26 ||

సత్యం దిశత్యర్థితమర్థితో నృణాం
నైవార్థదో యత్పునరర్థితా యతః |
స్వయం విధత్తే భజతామనిచ్ఛతా -
మిచ్ఛాపిధానం నిజపాదపల్లవం || 27 ||

యద్యత్త నః స్వర్గసుఖావశేషితం
స్విష్టస్య సూక్తస్య కృతస్య శోభనం |
తేనాజనాభే స్మృతిమజ్జన్మ నః స్యాద్
వర్షే హరిర్యద్భజతాం శం తనోతి || 28 ||

శ్రీశుక ఉవాచ
జంబూద్వీపస్య చ రాజన్నుపద్వీపానష్టా హైక
ఉపదిశంతి సగరాత్మజైరశ్వాన్వేషణ ఇమాం మహీం
పరితో నిఖనద్భిరుపకల్పితాన్ || 29 ||

తద్యథా స్వర్ణప్రస్థశ్చంద్రశుక్ల ఆవర్తనో రమణకో
మందరహరిణః పాంచజన్యః సింహలో లంకేతి || 30 ||

ఏవం తవ భారతోత్తమ జంబూద్వీపవర్షవిభాగో
యథోపదేశముపవర్ణిత ఇతి || 31 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
పంచమస్కంధే జంబూద్వీపవర్ణనం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ||